

MAĎARSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

ÚVOD

Vzdelávací štandard učebného predmetu maďarský jazyk a literatúra pre gymnáziá so štvorročným vzdelávacím programom je pedagogický dokument, ktorý stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov učebného predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov, ktoré sú všeobecne formulované a učiteľ ich môže bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa zložiek predmetu a jednotlivých predmetových kompetencií. Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Vzdelávací štandard učebného predmetu maďarský jazyk a literatúra pre gymnáziá so štvorročným vzdelávacím programom je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale vytváral im primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet maďarský jazyk a literatúra tvoria tri tesne zviazané a obsahovo sa prelínajúce zložky. Cieľom zložiek je viesť žiakov k uvedomeniu si jazykovej a kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mal žiak dospieť k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí. Základom literárnej zložky je postupné rozvíjanie čitateľských kompetencií od analytického čítania až po schopnosť pracovať s významom literárneho textu na vyššej individuálnej úrovni spracovania (syntetické a hodnotiace čítanie).

Vnútorne delenie učebného predmetu maďarský jazyk a literatúra je v plnej kompetencii učiteľa a príslušnej predmetovej komisie, rovnako ako aj osnovanie učiva počas štúdia.

Vzdelávací štandard necháva voľnosť školám na rozdelenie učiva do ročníkov podľa rozhodnutia predmetovej komisie školy. V zhode s hlavnými cieľmi vzdelávacieho štandardu sa budú organizovať všetky formy mimoškolskej kontroly výsledkov vzdelávania, vrátane externej písomnej formy maturitnej skúšky z maďarského jazyka a literatúry.

Jazyková zložka – jazyk, komunikácia a sloh

Jazyková časť predmetu sa zaoberá problematikou jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi. Jazyk je vnímaný ako zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka a v tomto chápaní predstavuje základ celého učebného procesu. Vo vyučovaní jazyka je v popredí analýza a interpretácia textov/prejavov a tvorba vlastných textov/prejavov, ktoré sú adekvátne konkrétnej komunikačnej situácii a zodpovedajú vekovým a vzdelanostným možnostiam žiakov.

Štruktúra dokumentu

Vzdelávací štandard z maďarského jazyka a literatúry, jazyková zložka má tabuľkovú formu, ktorá je usporiadaná podľa kompetencií.

I. Vedieť komunikovať adekvátne komunikačnej situácii:

1.1 vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah),

1.2 čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty,

1.3 vedieť aktívne počúvať.

II. Učenie sa:

2.1 schopnosť učiť sa učiť.

Kompetencie členia výkon do uzavretých celkov. Postupnosť rozvíjania uvedených kompetencií rovnako ako aj postupné radenie vzdelávacieho obsahu je v právomoci učiteľa, ktorý môže jednotlivé pojmy a výkony spájať podľa vlastnej potreby do tematických celkov. Vzdelávací štandard pre jazykovú zložku predmetu sa skladá z obsahového a výkonového štandardu. Výkonový štandard vymedzuje učebný výkon žiaka a je kritériom na hodnotenie úrovne, ktorú žiak dosiahol na vyučovaní. Tvoria ho časti usporiadané do stĺpcov v nasledujúcom poradí:

- výkonový štandard, obsahový štandard.

Kompetencie majú činnostný charakter a žiak ich nadobúda zvládnutím výkonového a obsahového štandardu. Výkon predstavuje optimálnu úroveň a je inštitucionálne (školskou inšpekciou, národnými testami a pod.) merateľný na konci štvrtého ročníka. Obsah je podrobne rozpísaný v obsahovom štandarde. Obsahový štandard predstavuje druhú a neoddeliteľnú súčasť vzdelávacieho štandardu. Tvoria ho základné pojmy z oblasti jazykovedy a teórie komunikácie. Ich rozdelenie do tematických celkov spolu s jednotlivými výkonmi a kompetenciami je v plnej kompetencii učiteľa.

CIELE PREDMETU

Cieľom učebného predmetu maďarský jazyk a literatúra je dosiahnuť takú úroveň jazykových a rečových zručností v maďarskom jazyku, aby žiaci zvládli každú komunikačnú situáciu. Dôležité je rozvíjať tie kompetencie, ktoré rozvíjajú čitateľskú gramotnosť a tvorbu ústnych a písomných textov. Pri rozvíjaní týchto kompetencií je potrebné zohľadniť kognitívnu úroveň a vekové osobitosti žiakov.

Všeobecné a špecifické ciele učebného predmetu maďarský jazyk a literatúra

1. Osvojiť si jazykové, rečové vedomosti, zručnosti

- rozvíjať jazykovú kultúru,
- osvojiť si zručnosti písomného prejavu,
- osvojiť si jednotlivé druhy čítania,
- poznať gramatické javy a uplatňovať ich v jazykovom prejave.

2. Adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu ústne a písomne

- vyjadrovať svoje myšlienky, pocity, názory ústnou a písomnou formou,
- formulovať otázky a dokázať na ne adekvátne odpovedať,
- obohacovať slovnú zásobu.

3. Kriticky myslieť, zaujať stanovisko

- vyjadriť svoje pocity a zážitky z prečítaného textu,
- reprodukovať umelecký a vecný text,

- analyzovať umelecký text,
- tvoriť texty ústne a písomne.

4. Chápať význam literatúry v živote jednotlivca a spoločnosti

- spracovať literárne texty z rôznych aspektov,
- pri rozbere literárnych diel používať literárnovedné pojmy,
- kreatívne vyjadrovať estetické zážitky získané prostredníctvom umenia.

5. Používať informácie a digitálne technológie

- riešiť úlohy pomocou digitálnych technológií,
- používať jazykové príručky a slovníky.

6. Mať kladný vzťah k poznávaniu a učeniu sa materinského jazyka

- spolupracovať v skupine a vnímať odlišnosti,
- uvedomiť si hodnoty vlastnej kultúrnej identity,
- rešpektovať inakosť a vážiť si hodnoty iných kultúr.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Jazyk, komunikácia a sloh	
<p>1.1 Vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah).</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sa dokáže pohotovo zorientovať v danej komunikačnej situácii a presne reagovať na počutý text jasnou, zrozumiteľnou a správne intonovanou odpoveďou alebo otázkou, ✓ si uvedomuje spisovnosť a nespisovnosť vo svojich prejavoch a vo verejných prejavoch sa snaží používať spisovnú výslovnosť, správne artikuluje, uplatňuje vhodnú intonáciu, v ktorej dodržiava významové a fyziologické pauzy, primerané tempo reči, správne frázovanie výpovede a vhodnú moduláciu hlasu, ✓ dokáže vhodne začať, viesť a ukončiť komunikáciu, ✓ vie charakterizovať jazykovedné disciplíny, ktoré skúmajú zvukovú a písomnú podobu reči, a ich základné jednotky, ✓ vie uplatniť pravidlá maďarského pravopisu primerané pre daný stupeň, ✓ vie správne písať písmená <i>-j</i> a <i>-ly</i> – dvojité označenie hlásky <i>j</i>, uplatniť etymologický princíp maďarského pravopisu, 	<p>Zvuková rovina jazyka, grafická stránka jazyka a pravopis</p> <p>spisovná výslovnosť/ortoepia</p> <p>spodobovanie/asimilácia (<i>részleges és teljes hasonulás, összeolvadás, kiesés, rövidülés</i>)</p> <p>výslovnosť frekventovaných cudzích slov</p> <p>intonácia</p> <p>časová modulácia reči: kvantita hlások, prestávka/pauza – fyziologická, významová, tempo reči, rytmus</p> <p>silová modulácia hlasu: hlavný slovný prízvuk, dôraz, sila hlasu</p> <p>tónová modulácia hlasu: uspokojivá končiaca (klesavá), neuspokojivá končiaca (stúpavá), neuspokojivá nekončiaca</p> <p>melódia vety</p> <p>grafická stránka jazyka</p>

<p>✓ vie správne písať veľké začiatkové písmená u vlastných podstatných mien (názvy miest, štátov, inštitúcií atď.).</p>	<p>písmeno/graféma interpunkčné znamienka: apostrof, lomka, tri bodky Pravopis/ortografia princípy maďarského pravopisu: fonematický, morfematický, etymologický a princíp zjednodušenia</p>
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pozná význam slov, ktoré využíva vo svojom jazykovom prejave v súlade s rôznymi kontextami a komunikačnými situáciami, prípadne si vie overiť význam neznámych slov v dostupných informačných zdrojoch, ✓ vo vlastných jazykových prejavoch využíva široký repertoár slovnej zásoby, vyhýba sa stereotypnému vyjadrovaniu, ✓ vie charakterizovať rozdiel medzi individuálnou slovnou zásobou a slovnou zásobou národného jazyka (<i>nemzeti nyelv</i>), cielene si rozširuje vlastnú aktívnu slovnú zásobu z dostupných zdrojov – slovníky, beletria, odborná literatúra, internet a pod., ✓ vie vysvetliť spôsoby obohacovania slovnej zásoby a využíva ich vo vlastných jazykových prejavoch, ✓ vie vysvetliť slovotvorné postupy a využíva ich pri tvorbe vlastných jazykových prejavov, ✓ odlišuje v písaných i počutých prejavoch spisovné/nepisovné, resp. 	<p>Lexikológia</p> <p>sémantický trojuholník: objekt/vec – pojem – slovo lexikálny význam slova – gramatický význam slova slovná zásoba – členenie jadro slovnej zásoby slovná zásoba národného jazyka – individuálna slovná zásoba aktívna slovná zásoba – pasívna slovná zásoba spisovné slová nespisovné slová: nárečové a slangové slová termíny/odborné názvy neutrálne slová citovo zafarbené (expresívne) slová: zdobneniny, eufemizmy, pejoratíva, vulgarizmy zastarané slová – nové slová/neologizmy viacslovné pomenovania</p>

<p>štylisticky vhodné/nevhodné slová a vhodne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie charakterizovať maďarsko-slovenskú dvojjazyčnosť na úrovni lexiky, ✓ vie vysvetliť základné typy výpožičiek, kalky a sémantické výpožičky. 	<p>jednovýznamové slová, viacvýznamové slová antonymá, homonymá</p> <p>sémantické výpožičky a kalky (<i>kölcsönszók és kalkok</i>) spôsobu obohacovania slovnej zásoby</p> <p>Sémantika</p> <p>skladanie skracovanie slov – skratky, značky, skratkové slová preberanie slov prenášanie významu/nepriame pomenovania – metafora, metonymia, personifikácia internacionalizácia</p> <p>Slovníky prekladový, terminologický</p>
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie určiť slovnodruhovú a syntaktickú platnosť všetkých slov v texte, ✓ vie správne uplatniť gramatické kategórie slovných druhov pri tvorbe viet a textov, ✓ vie klasifikovať slovné druhy, ✓ vie aplikovať v praxi zásady pravopisu kompozít. 	<p>Morfológia</p> <p>morféma</p> <p>typy morfém: koreňová morféma (<i>tőmorféma</i>), derivačná morféma (<i>képző</i>), modifikačná morféma (<i>jel</i>), gramatická morféma (<i>rag</i>)</p>

	<p>Slovné druhy</p> <p>Slovesá</p> <p>časovanie</p> <p>slovesné gramatické kategórie</p> <p>tranzitívne a intransitívne slovesá</p> <p>osoba, číslo, čas, spôsob</p> <p>povaha akcie (<i>akcióminőség</i>):</p> <p>fázové (<i>kezdő</i>), limitné (<i>mozzanatos</i>), slovesá vyjadrujúce výsledok, frekvenciu alebo znižovanie (<i>eredményt, gyakoriságot, vagy kicsinyítést kifejező igék</i>)</p> <p>typ (<i>igenem</i>):</p> <p>činný/aktívny (<i>cselekvő</i>), faktitívny (<i>műveltető</i>), trpný/pasívny (<i>szenvedő</i>), reflexívny a recipročný (<i>visszaható és kölcsönös</i>), mediálny (<i>középigé</i>)</p> <p>Podstatné mená</p> <p>vetnočlenská platnosť</p> <p>Prídavné mená</p>
--	---

	<p>vetnočlenská platnosť akostné (<i>minősítő</i>) vzťahové (<i>viszonyító</i>)</p> <p>Prídavné mená (Číslovky)</p> <p>vetnočlenská platnosť druhy čísloviek</p> <p>Príslovky</p> <p>vetnočlenská platnosť stupňovanie prísloviiek</p> <p>Zámená</p> <p>druhy zámen</p> <p>Prechodné slovné druhy (<i>átmeneti szófajok</i>)</p> <p>Verboidy (<i>igenevek</i>)</p> <p>neurčitok, prechodník (<i>határozói igenév</i>), prídavné (<i>melléknévi igenév</i>) neplnovýznamový slovný druh</p> <p>Spojky</p> <p>prirad'ovacie podrad'ovacie</p>
Žiak:	Syntax

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie pri organizácii myšlienok vo vlastných jazykových prejavoch dodržať pravidlá a požiadavky syntaxe, ✓ vie zdôvodniť vzťah medzi členmi skladov vo vete na základe ich funkcie, ✓ vie pomenovať a charakterizovať časti jednoduchej vety, ✓ vie urobiť rozbor vety a pripraviť grafické znázornenie, ✓ vie tvoriť podrad'ovacie a prirad'ovacie súvetia, ✓ vie transformovať jednoduché vety na súvetia a naopak; funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch, ✓ vie v texte nájsť odchýlky od vetnej stavby (elipsa, vsuvka a apoziopéza) a funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch, ✓ dodržiava interpunkciu v jednoduchej vete, v jednoduchom súvetí a v zloženom súvetí, ✓ vie určiť druh jednoduchého súvetia – prirad'ovacie a podrad'ovacie, ✓ vie určiť druh prirad'ovacieho súvetia a druh vedľajšej vety v podrad'ovacom súvetí. 	<p>Veta</p> <p>vety podľa zloženia</p> <p>zložené súvetie</p> <p>Vetné sklady</p> <p>prisudzovací sklad</p> <p>určovací sklad</p> <p>prirad'ovací sklad</p> <p>Jednoduché súvetie – prirad'ovacie, podrad'ovacie</p> <p>Podrad'ovacie súvetie</p> <p>vedľajšia veta: stavová (<i>állapothatározói mellékmondat</i>), prívlastková</p> <p>expresívne syntaktické konštrukcie</p> <p>vsuvka, výpustka/elipsa, neukončená výpoveď</p> <p>Slovosled – významový, gramatický a rytmický činiteľ</p>
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vytvoriť kompozične zrozumiteľný text, v ktorom uplatňuje logické, časové a príčinnno-následné súvislosti textu a požiadavky slovosledu v maďarčine, 	<p>Nadvetná syntax/textológia (<i>szövegtan</i>)</p> <p>súdržnosť textu</p> <p>konektory</p> <p>titulok</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie v cudzom texte vyhľadať a vo vlastnom jazykovom prejave uplatniť obsahové, jazykové i mimojazykové konektory, ktoré zabezpečujú súdržnosť textu, ✓ vie v cudzích jazykových prejavoch nájsť chyby v logickom poradí viet a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava logické poradie viet v súvetiach, pričom rešpektuje významový činiteľ výstavby výpovede. 	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vysvetliť pôsobenie jednotlivých štýlotvorných činiteľov pri tvorbe jazykových prejavov a zohľadňuje ich vo vlastných jazykových prejavoch, ✓ si vie na základe komunikačnej situácie správne stanoviť vhodný slohový útvar a zodpovedajúci jazykový štýl a na ich základe samostatne vytvoriť požadovaný text, ✓ vie prispôsobiť svoj prejav komunikačnej situácii – stratégiu a tón komunikácie, ✓ dokáže upraviť poradie viet v texte podľa ich vecného významu a kontextu celého textu, ✓ ovláda a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava aktuálnu jazykovú normu a zároveň je schopný zvoliť vhodné štylistické prostriedky v každej komunikačnej situácii aj vtedy, ak by tým porušil jazykovú normu, 	<p>Sloh</p> <p>slohové postupy (<i>fogalmazási eljárások</i>)</p> <p>informačný, rozprávací, opisný, výkladový/úvahový</p> <p>slohovotvorný proces</p> <p>jazykové štýly (náučný, administratívny, publicistický, rečnícky, hovorový, umelecký)</p> <p>hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov, slohových útvarov</p> <p>charakteristika osoby</p> <p>priama</p> <p>nepriama</p> <p>reportáž</p> <p>recenzia</p> <p>komentár</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže vysvetliť pojem hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov a slohových útvarov a vo vlastných jazykových prejavoch vie odôvodniť využitie výrazových prostriedkov hybridizácie, ✓ pri tvorbe vlastného jazykového prejavu dodržiava, resp. prispôsobuje si jednotlivé fázy tvorby prejavu s dôrazom na jeho vhodnú ústnu alebo písomnú prezentáciu, ✓ pri ústnej prezentácii jazykového prejavu aktívne využíva vhodné mimojazykové prostriedky, ktorými umocňuje jeho celkové vyznenie, ✓ ovláda a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava spoločenské zásady jazykovej komunikácie, ✓ sa dokáže rozhodnúť pre vhodný slohový útvar/žánre v súlade s cieľom komunikácie, ✓ vie samostatne transformovať text z jedného žánru do druhého, ✓ vie vysvetliť rozdiely medzi rôznymi spôsobmi šírenia informácií (propagácia a agitácia), ✓ vie identifikovať dezinformácie v jazykových prejavoch a dokáže vyjadriť svoj názor na ne, ✓ pomocou analýzy textov dokáže nájsť ich spoločné a rozdielne znaky, ktoré využíva pri interpretácii, ✓ vie vysvetliť typické znaky príležitostných, náučných a agitačných prejavov a dokáže tieto žánre samostatne vytvoriť, 	<p>projekt</p> <p>náučný prejav: prednáška, referát</p> <p>agitačný prejav: politická reč, súdna reč</p> <p>diskusný príspevok</p> <p>štýlotvorné činitele</p> <p>téma, autor, situácia, funkcia, adresát</p> <p>slohové útvary/žánre</p> <p>žiadosť, reklamácia, objednávka, potvrdenie, sťažnosť</p> <p>predtlač: dotazník, prihláška, zápisnica, splnomocnenie</p> <p>pravidlá písania a úpravy písomností administratívneho štýlu</p> <p>životopis (štruktúrovaný, beletrizovaný)</p> <p>príhovor (prívet)</p> <p>správa o riešení/výsledku projektu</p> <p>Jazyk a reč</p> <p>jazyk</p> <p>jazykový znak</p> <p>jazykový systém</p> <p>reč</p> <p>funkcie jazyka</p> <p>dorozumievacia/komunikatívna</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vysvetliť rozdiel medzi národným, cieľovým, cudzím, úradným (štátnym) jazykom a jazykmi národnostných menšín a dokáže vysvetliť ich základné funkcie, ✓ pozná a pri tvorbe vlastných jazykových prejavov aktívne využíva platné jazykové kodifikačné príručky, ✓ dodržiava v komunikačných situáciách zásady spoločenskej rétoriky, ✓ vie vysvetliť štandardizované pojmy a podložiť ich príkladmi. 	<p>estetická poznávacia/kognitívna reprezentatívna národný jazyk jazyky národnostných menšín regionálne jazyky cudzí jazyk spisovný jazyk nárečie teritoriálne sociálne úradný, štátny jazyk cieľový jazyk ugrofínske jazyky jazyková norma kodifikačné príručky</p>
<p>1.2 Čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty. Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie výrazne čítať umelecký text, ✓ vie rozlíšiť a charakterizovať umelecký a vecný text po obsahovej i formálnej stránke, 	<p>Text súvislý text spoločné a rozdielne znaky textov kontext</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie v texte analyzovať využité výrazové prostriedky z hľadiska autorovho zámeru a funkcie textu, ✓ dokáže identifikovať kľúčové slová textu, ✓ vie v texte odlíšiť hlavné myšlienky od vedľajších, podstatné informácie od nepodstatných, ✓ dokáže sformulovať hlavnú myšlienku textu, ✓ dokáže analyzovať text – vytvoriť z neho konspekt, osnovu, tézy, ✓ dokáže posúdiť vierohodnosť/spôľahlivosť/relevantnosť informačných zdrojov, na základe ktorých bol text vytvorený, ✓ dokáže zhodnotiť text z hľadiska jazykovej kultúry, ✓ na základe analýzy vecného textu dokáže posúdiť jeho subjektívnu využiteľnosť, ✓ na základe analýzy vie vyjadriť svoj estetický a emocionálny zážitok z prečítaného umeleckého textu a dokáže ho obhájiť, ✓ ovláda základy kritického čítania, t. j. vie vnímať problémy nastolené textom a identifikuje chyby a protirečenia, ktoré sa v texte nachádzajú, ✓ dokáže vyjadriť a vysvetliť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu, ✓ dokáže identifikovať všetky informácie uvedené v texte explicitne, ✓ je schopný vyvodiť z textu informácie, ktoré v ňom nie sú uvedené priamo, ale z neho vyplývajú, 	<p>analýza textu</p> <p>forma textu, autorský zámer</p> <p>interpretácia textu</p> <p>práca s informáciami</p> <p>Komunikácia</p> <p>masmediálne komunikačné prostriedky</p> <p>komunikácia verbálna, neverbálna</p> <p>súkromná, verejná</p> <p>efektívna, asertívna, devalvujúca</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ je schopný interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami, ✓ dokáže vybrať a hodnotiť text z hľadiska obsahu, ✓ dokáže hodnotiť text z hľadiska formy, jazykových prostriedkov, útvaru, štýlu. 	
<p>1.3 Vedieť aktívne počúvať.</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže porozumieť počutému textu, t. j. je schopný roztriediť vypočuté informácie, vyjadriť hlavnú myšlienku textu a zopakovať niekoľko kľúčových slov, ✓ vie vysvetliť význam počutého textu vzhľadom na širší významový kontext a ďalej ho využiť, ✓ dokáže posúdiť z hľadiska jazykovej správnosti a spoločenského tónu vyjadrenie partnerov v danej komunikácii, ✓ dokáže zhodnotiť obsah a kvalitu ústnych prejavov a reagovať na ne spoločensky vhodným spôsobom. 	<p>Text</p> <p>rôzne typy a žánre textov</p>
<p>2.1 Schopnosť učiť sa učiť.</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sa samostatne učí a vie využiť podnety na učenie z rôznych zdrojov, pozná svoj učebný štýl, ✓ vie naplánovať svoju činnosť pri príprave projektu, 	<p>Učenie sa</p> <p>učebný štýl</p> <p>faktory ovplyvňujúce učenie sa</p> <p>efektívne zapamätávanie</p> <p>kontrola plnenia plánu</p>

<ul style="list-style-type: none">✓ na základe získaných informácií vie vytvoriť hypotézy a overiť ich pravdivosť,✓ dokáže v projekte samostatne zoradiť motívy a myšlienky podľa časovej a logickej postupnosti a vhodne prezentovať projekt,✓ dokáže prijať vecné pripomienky k svojmu projektu, analyzovať ich a prípadne zapracovať do svojho pôvodného riešenia.	<p>projektovanie vlastnej budúcnosti</p> <p>Projekt</p> <p>príprava projektu realizácia projektu prezentácia projektu práca s informáciami titulok, marginálie, resumé, abstrakt, anotácia, bibliografia, bibliografický záznam, menný a vecný register, poznámky pod čiarou, vysvetlivky</p> <p>Spôsoby spracovania informácií</p> <p>tézy citácia presná, voľná, parafráza dezinformácia</p>
---	--

OBSAHOVÝ ŠTANDARD

Jazyk, komunikácia a sloh

Poznámka:

Tučné písmo – pojmy už boli zavedené v základnej škole. Majú informačný charakter.

Normálne písmo – pojmy zavádzané v strednej škole.

Zvuková rovina jazyka, grafická stránka jazyka a pravopis					
Fonéma					
Hláska	<table border="1"> <tr> <td>samohlásky – spoluhlásky</td> </tr> <tr> <td>samohlásky: krátke – dlhé</td> </tr> <tr> <td>harmónia samohlások (<i>hangrend, hangzóilleszkedés</i>)</td> </tr> <tr> <td>spoluhlásky: znelé – neznelé; znelé nepárové (zvúčné) spoluhlásky</td> </tr> </table>	samohlásky – spoluhlásky	samohlásky: krátke – dlhé	harmónia samohlások (<i>hangrend, hangzóilleszkedés</i>)	spoluhlásky: znelé – neznelé; znelé nepárové (zvúčné) spoluhlásky
samohlásky – spoluhlásky					
samohlásky: krátke – dlhé					
harmónia samohlások (<i>hangrend, hangzóilleszkedés</i>)					
spoluhlásky: znelé – neznelé; znelé nepárové (zvúčné) spoluhlásky					
Slabika	<table border="1"> <tr> <td>rozdeľovanie slov na slabiky</td> </tr> </table>	rozdeľovanie slov na slabiky			
rozdeľovanie slov na slabiky					
Slovo					
Spisovná výslovnosť/ortoepia	<table border="1"> <tr> <td>spodobovanie/asimilácia (<i>részleges és teljes hasonulás, összeolvadás</i>)</td> </tr> <tr> <td>výslovnosť cudzích slov</td> </tr> </table>	spodobovanie/asimilácia (<i>részleges és teljes hasonulás, összeolvadás</i>)	výslovnosť cudzích slov		
spodobovanie/asimilácia (<i>részleges és teljes hasonulás, összeolvadás</i>)					
výslovnosť cudzích slov					
Intonácia	<table border="1"> <tr> <td>časová modulácia reči: kvantita hlások, prestávka/pauza – fyziologická, významová, tempo reči, rytmus</td> </tr> <tr> <td>silová modulácia hlasu: hlavný slovný prízvuk, dôraz, sila hlasu</td> </tr> <tr> <td>tónová modulácia hlasu: uspokojivá končiaca (klesavá), neuspokojivá končiaca (stúpavá), neuspokojivá nekončiaca melódia vety</td> </tr> <tr> <td>frázovanie</td> </tr> </table>	časová modulácia reči: kvantita hlások, prestávka/pauza – fyziologická, významová, tempo reči, rytmus	silová modulácia hlasu: hlavný slovný prízvuk, dôraz, sila hlasu	tónová modulácia hlasu: uspokojivá končiaca (klesavá), neuspokojivá končiaca (stúpavá), neuspokojivá nekončiaca melódia vety	frázovanie
časová modulácia reči: kvantita hlások, prestávka/pauza – fyziologická, významová, tempo reči, rytmus					
silová modulácia hlasu: hlavný slovný prízvuk, dôraz, sila hlasu					
tónová modulácia hlasu: uspokojivá končiaca (klesavá), neuspokojivá končiaca (stúpavá), neuspokojivá nekončiaca melódia vety					
frázovanie					
Grafická stránka jazyka	<table border="1"> <tr> <td>písmeno/graféma</td> </tr> <tr> <td>abeceda</td> </tr> <tr> <td>malé, veľké, písané, tlačené písmená</td> </tr> <tr> <td>interpunkcia; interpunkčné znamienka: bodka, otáznik, výkričník, čiarka, bodkočiarka, spojovník, zátvorka, pomlčka, úvodzovky, dvojbodka, apostrof, lomka, tri bodky</td> </tr> </table>	písmeno/graféma	abeceda	malé, veľké, písané, tlačené písmená	interpunkcia; interpunkčné znamienka: bodka, otáznik, výkričník, čiarka, bodkočiarka, spojovník, zátvorka, pomlčka, úvodzovky, dvojbodka, apostrof, lomka, tri bodky
písmeno/graféma					
abeceda					
malé, veľké, písané, tlačené písmená					
interpunkcia; interpunkčné znamienka: bodka, otáznik, výkričník, čiarka, bodkočiarka, spojovník, zátvorka, pomlčka, úvodzovky, dvojbodka, apostrof, lomka, tri bodky					
Pravopis/ortografia	<table border="1"> <tr> <td>rozdeľovanie slov</td> </tr> <tr> <td>princípy maďarského pravopisu: fonematický, morfematický, etymologický a princíp zjednodušenia</td> </tr> </table>	rozdeľovanie slov	princípy maďarského pravopisu: fonematický, morfematický, etymologický a princíp zjednodušenia		
rozdeľovanie slov					
princípy maďarského pravopisu: fonematický, morfematický, etymologický a princíp zjednodušenia					

Významová/lexikálna rovina jazyka	
Sémantický trojuholník: objekt/vec – pojem – slovo	
Lexikálny význam slova – gramatický význam slova	
Slovná zásoba – členenie	
	jadro slovnej zásoby
	slovná zásoba národného jazyka – individuálna slovná zásoba
	aktívna slovná zásoba – pasívna slovná zásoba
	spisovné slová
	nespisovné slová: nárečové a slangové slová
	termíny/odborné názvy
	neutrálne slová
	citovo zafarbené (expresívne) slová: zdrobneniny, eufemizmy, pejoratíva, vulgarizmy
	domáce slová – cudzie slová
	zastarané slová – nové slová/neologizmy
Jednoslovné pomenovania	
Ustálené slovné spojenia (állandósult szókapcsolat), vety	
	združené pomenovania
	frazeologizmus: príslovie, porekadlo, prirovnanie
Jednovýznamové – viacvýznamové slová	
Synonymá	
Antonymá/opozitá	
Homonymá	
Sémantické výpožičky a kalky (<i>kölcsönszók és kalkok</i>)	
Spôsoby obohacovania slovnej zásoby	
	tvorenie slov: slovtvorný základ, základové slovo
	odvodzovanie – prípona; odvodené slovo
	skladanie
	skracovanie – skratky, značky, skratkové slová
	preberanie slov
	prenášanie významu/nepriame pomenovania – metafora , metonymia, personifikácia
Internacionalizácia	
Slovníky	
	pravopisný, synonymický
	výkladový, cudzích slov
	frazeologický
	prekladový, terminologický

Tvarová/morfologická rovina jazyka	
Morféma	
	typy morfém: koreňová morféma (<i>tőmorféma</i>), derivačná morféma (<i>képző</i>), modifikačná morféma (<i>jel</i>), gramatická morféma (<i>rag</i>)
Slovesá	
	základné slovné druhy
	ohybný slovný druh
	plnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	tranzitívne/intranzitívne
	časovanie
	slovesné gramatické kategórie
	osoba, číslo, čas, spôsob, povaha akcie, typ
	osoba – 1., 2., 3.
	číslo
	jednotné, množné
	čas
	minulý, prítomný, budúci
	spôsob
	oznamovací, rozkazovací, podmieňovací
	povaha akcie (<i>akcióminőség</i>)
	fázové (<i>kezdő</i>), limitné (<i>mozzanatos</i>), slovesá vyjadrujúce výsledok, frekvenciu alebo znižovanie (<i>eredményt, gyakoriságot, vagy kicsinyítést kifejező igék</i>)
	typ (<i>igenem</i>)
	činný/aktívny (<i>cselekvő</i>), faktitívny (<i>műveltető</i>), trpný/pasívny (<i>szenvető</i>), reflexívny a recipročný (<i>visszaható és kölcsönös</i>), mediálny (<i>középi</i>)
Podstatné mená	
	základné slovné druhy
	plnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	všeobecné – vlastné
	konkrétne – abstraktné
	životné – neživotné
	číslo
	jednotné/singulár – množné/plurál
Prídavné mená	
	základné slovné druhy
	plnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	akostné (<i>minőség</i>)
	stupňovanie
	stupeň
	vzťahové (<i>viszonyító</i>)
Prídavné mená (Číslovky)	
	plnovýznamový slovný druh
	vetnočlenská platnosť
	druhy čísloviek

		určité
		neurčité
		základné
		radové
		zlomky
Príslovky		
	základné slovné druhy	
	plnovýznamový slovný druh	
	vetnočlenská platnosť	
	druhy prísloviak	
		miesta, času, spôsobu, príčiny, stavu, účelu
	stupňovanie prísloviak	
Zámená (slovné druhy zastupujúce základné slovné druhy)		
	plnovýznamový slovný druh	
	vetnočlenská platnosť	
	druhy zámen	
		osobné
		privlastňovacie
		zvratné
		vzájomné (<i>kölcsönös</i>)
		neurčité
		opytovacie
		ukazovacie
		vzťahné (<i>vonatkozó</i>)
		všeobecné (<i>általános</i>)
Prechodné slovné druhy (<i>átmeneti szófajok</i>)		
	plnovýznamový slovný druh	
	vetnočlenská platnosť	
	verboidy (<i>igenevek</i>)	
		neurčitok, prechodník (<i>határozói igenév</i>), príčastie (<i>melléknévi igenév</i>)
Formálne slová (<i>viszonyzó</i>)		
Neplnovýznamové		
Pomocné sloveso (<i>segédige</i>)		
Postpozície (<i>névutó</i>)		
Slovesné predpony (<i>igekötő</i>)		
	neplnovýznamový slovný druh	

Tvarová/morfologická rovina jazyka	
Spojky	
	neplnovýznamový slovný druh
	Priraďovacie
	Podraďovacie
	Interpunkcia
Člen (névelő)	
	určitý
	neurčitý
Slová vo vetnej funkcii (mondatszók)	
Citoslovcia (indulatszó)	
Interakčné slová vo vetnej funkcii (interakciós mondatzó)	
Častice (módosítózó)	
Slová vo vetnej funkcii napodobňujúce zvuky (hangutánzó mondatzó)	

Syntaktická/skladobná rovina	
Veta	
Vety podľa zloženia	
	jednoduchá veta
	holá
	rozvitá
	zložená veta/súvetie
	jednoduché súvetie
	zložené súvetie
Vety podľa obsahu/modálnosti	
oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia, zvolacia	
Základné/hlavné vetné členy	
	podmet
	určitý – neurčitý
	prísudok
	slovesný (igei), slovesno-menný (névszói-igei)
Vedľajšie/rozvíjacie vetné členy	
	predmet
	príslovkové určenie
	miesta
	času
	príčiny
	spôsobu
	stavu
	účelu
prívlastok	
Vetné sklady	
	prisudzovací sklad
	určovací sklad
	priradovací sklad
Jednoduché súvetie – prirad'ovacie, podrad'ovacie	
Prirad'ovacie súvetie	
	zlučovacie
	odporovacie
	vylučovacie
	dôvodové
	dôsledkové

Syntaktická/skladobná rovina	
Podrad'ovacie súvetie	
	vedľajšia veta
	prísudková
	podmetová
	predmetová
	príslovková
	miestna
	časová
	príčinná
	spôsobová
	stavová
účelová	
	prívlastková
Expresívne syntaktické konštrukcie	
	vsuvka, prístavok, oslovenie , výpustka/elipsa, neukončená výpoveď
Slovosled – významový, gramatický a rytmický činiteľ	
Súdržnosť textu	
	konektory
Nadvetná/textová syntax	
	názov, odsek, kapitola, úvod, jadro, záver
	titulok

Sloh	
Text	
	vecný
	umelecký
	súvislý
	nesúvislý: graf, schéma, tabuľka
Spoločné a rozdielne znaky textov	
Kontext	
Kľúčové slová	
Osnova	
Koncept	
Analýza textu	
	obsah textu , forma textu, autorský zámer
Interpretácia textu	
Slohové postupy	
	informačný, rozprávací, opisný, výkladový/úvahový
Slohotvorný proces	
Jazykové štýly	
	náučný, administratívny, publicistický, rečnícky, hovorový, umelecký
Hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov, slohových útvarov	
Štýlotvorné činitele	
	téma, autor, situácia, funkcia, adresát
Slohové útvary/žánre	
	blahoželanie – ústne/písomne
	pohľadnica
	list
	súkromný
	úradný
	žiadosť , reklamácia, objednávka, potvrdenie, sťažnosť
	predtlač: dotazník, prihláška, zápisnica, splnomocnenie
	pravidlá písania a úpravy písomností administratívneho štýlu
	životopis
	štruktúrovaný
	beletrizovaný
	príhovor (prívet)
	cielený rozhovor (interview)
	pozdvánka
	plagát
	vizitka
	reklama
	inzerát
	správa o riešení/výsledku projektu

Sloh	
	rozprávanie
	opis
	statický
	dynamický
	umelecký
	odborný
	charakteristika osoby
	priama
	nepriama
	oznam
	správa
	reportáž
	recenzia
	komentár
	krátke správy – SMS, mejl
	úvaha
	výklad
	projekt
	príležitostné prejavy: slávnostný príhovor
	náučný prejav: prednáška, referát
agitačný prejav: politická reč, súdna reč	
diskusný príspevok	
Vnútoraná kompozícia rozprávania	
úvod	
zápletká	
vyvrcholenie	
obrat	
rozuzlenie	
Fázy tvorenia jazykového prejavu	
Pointa	

Jazykoveda	
Jazykoveda	
	náuka o zvukovej rovine jazyka/fonetika a fonológia
	náuka o významovej rovine jazyka/lexikológia
	tvaroslovie/morfológia
	syntax/skladba
	štylistika

Jazyk a reč	
Jazyk	
Jazykový znak	
Jazykový systém	
Reč	
Funkcie jazyka	
	dorozumievacia/komunikatívna
	estetická
	poznávacia/kognitívna
	reprezentatívna
Národný jazyk	
Jazyky národnostných menšín	
Regionálne jazyky	
Cudzí jazyk	
Spisovný jazyk	
Nárečie	
	teritoriálne
	sociálne
Úradný, štátny jazyk	
Cieľový jazyk	
Ugrofínske jazyky	
Jazyková norma	
Kodifikačné príručky	

Učenie sa	
Učebný štýl	
Faktory ovplyvňujúce učenie sa	
Efektívne zapamätávanie	
Kontrola plnenia plánu	
Projektovanie vlastnej budúcnosti	
Projekt	príprava projektu
	realizácia projektu
	prezentácia projektu
Dedukcia	
Indukcia	
Komparácia	
Analýza	
Syntéza	
Analogia	

Práca s informáciami	
Informácia	
Kľúčové slová	
Vedľajšia informácia v texte	
Zdroje informácií	
	nadpis , titulok, marginálie, resumé, abstrakt, anotácia, obsah , bibliografia, bibliografický záznam, menný a vecný register, poznámky pod čiarou, vysvetlivky
Spôsoby spracovania informácií	
	konspekt/poznámky
	hlavná myšlienka
	osnova z prečítaného alebo počutého textu
	tézy
Citácia	
	presná, voľná, parafráza
Propagácia	
Agitácia	
Dezinformácia	
Masmediálne komunikačné prostriedky	

Jazyková kultúra	
Jazyková norma – jazyková kultúra	
Spoločenské zásady komunikácie	

Komunikácia	
Komunikácia	verbálna, neverbálna
	súkromná, verejná
	efektívna, asertívna, devalvujúca
	diskusia
Mimojazykové (neverbálne) prostriedky	
	mimika, gestika, proxemika
Komunikačná situácia	
	odosielateľ
	prijímateľ
	dialóg
	monológ
Diskusia, debata	
	názor
	dôkaz
	argument
	protiargument
Rétorika	
Sociolingvistika	

LITERÁRNA ZLOŽKA

V rámci výučby literárnej výchovy sa kladie dôraz na postupné rozvíjanie čítania od schopnosti analyzovať sémantiku umeleckého textu (analytické čítanie), porozumieť jej a prenikať do znakovkej podstaty textu, až po schopnosť pracovať s jeho významom na vyššej individuálnej úrovni spracovania, t. j. syntetizovať ho, interpretovať a hodnotiť zo všetkých jeho stránok (syntetické, hodnotiace čítanie). Základným princípom osnovania obsahu je rozvoj čítania ako nástroja na všestranné osvojovanie umeleckého textu. Tento princíp usporiadania obsahu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem umeleckého textu, jeho analýzu a hodnotenie.

Základnou úlohou literárnej výchovy na strednej škole je postupný prechod jednotlivými fázami čítania:

- čítanie s porozumením: analýza, syntéza a interpretácia,
- metainterpretácia diela a individuálne hodnotenie literárnych diel.

Štruktúra dokumentu

Literárnu zložku vzdelávacieho štandardu z maďarského jazyka a literatúry tvorí výkonový a obsahový štandard v tabuľkovej forme.

Štrukturujeúcim prvkom výkonového štandardu sú jednotlivé kompetencie:

I. Technika čítania a verejná prezentácia textu

- ✓ Plynulo čítať súvislý literárny text, pri hlasnom čítaní správne dýchať (*beszédlégzés*), artikulovať.
- ✓ Pri prednese literárneho textu aplikovať vedomosti o zvukovej rovine jazyka, v básnickom texte rešpektovať rytmickú usporiadanosť a frázovať ho v zhode s vlastným chápaním jeho významu.
- ✓ Pri spoločnom dramatizovanom čítaní primerane hlasovo prezentovať text postavy dramatického diela.

II. Pamäťové, klasifikačné a aplikačné kompetencie

- ✓ Reprodukovať fakty a definície, vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
- ✓ Usporiadať známe javy do tried a systémov.
- ✓ Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty.

- ✓ Integrovať čitateľské skúsenosti, literárnoteoretické a literárnohistorické vedomosti s recepčnými skúsenosťami z iných druhov umenia.

III. Analytické a interpretačné kompetencie

- ✓ Analyzovať literárny text z hľadiska štylistických, tematických a kompozičných prostriedkov a určiť ich funkčné využitie v diel.
- ✓ Interpretovať literárne dielo, argumentovať výsledkami jeho analýzy a zohľadňovať poznatky z iných informačných zdrojov.
- ✓ Hodnotiť dielo z vlastného stanoviska v kontexte doby jeho vzniku a v súčasnom kontexte.

IV. Tvorivé kompetencie

- ✓ Parafrazovať dej epického a dramatického diela.
- ✓ Transformovať text diela do iného literárneho druhu, formy alebo žánru.
- ✓ Vytvoriť básnický text, poviedku, scenár alebo iný kratší umelecký text.
- ✓ Interpretovať literárny text.

V. Informačné zručnosti

- ✓ Orientovať sa vo verejnej knižnici a jej službách.
- ✓ Pracovať s údajmi o knižnom fonde v lístkovej a elektronickej podobe.
- ✓ Vedieť získať informácie z integrovaného informačného systému a internetu.
- ✓ Vybudovať si vlastnú knižnicu.

Vzdelávací štandard pre literárnu zložku predmetu sa skladá z obsahového a výkonového štandardu. Výkonový štandard vymedzuje učebný výkon žiaka a je kritériom na hodnotenie úrovne, ktorú žiak dosiahol na vyučovaní. Tvoria ho časti usporiadané do stĺpcov v nasledujúcom poradí:

- výkonový štandard, obsahový štandard.

Kompetencie majú jednoznačne činnostný charakter a sú napĺňané kombináciou výkonu a obsahu, ktorý je podrobne uvedený v obsahovom štandarde. Výkon predstavuje optimálnu úroveň a je inštitucionálne (školskou inšpekciou, národnými testami a pod.) merateľný na konci štvrtého

ročníka. Obsah je podrobne rozpísaný v obsahovom štandarde. Obsahový štandard predstavuje druhú a neoddeliteľnú časť vzdelávacieho štandardu. Tvoria ho základné literárnovedné pojmy. Ich rozdelenie do tematických celkov spolu s jednotlivými výkonmi a kompetenciami závisí od rozhodnutia učiteľa a príslušnej predmetovej komisie. Pojmy sú graficky rozdelené do dvoch kategórií:

- **tučné písmo** – pojmy už boli zavedené v základnej škole.
- normálne písmo – pojmy zavádzané v strednej škole.

Časť *Povinná literatúra* obsahuje zoznam diel, s ktorými majú byť žiaci povinne oboznámení počas štúdia. Ich zaradenie do jednotlivých ročníkov resp. tematických celkov je plne v kompetencii učiteľa. Uvedené diela nie sú chronologicky usporiadané a nie sú ani memoritermi.

Časť *Odporúčané literárne čítanie* obsahuje zoznam diel, z ktorých učiteľ môže vybrať jednotlivé diela podľa vlastného uváženia v súlade s aktuálnymi vedomosťami, schopnosťami a záujmom žiakov. Zoznam nie je chronologicky usporiadaný, má iba orientačný charakter a učiteľ ho môže aktualizovať.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Literatúra	
<p>I. Technika čítania a verejná prezentácia textu Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže plynulo, výrazne a so správnou výslovnosťou prečítať literárny text, ✓ dokáže rytmicky výrazne predniesť známy aj neznámy básnický text, ✓ pri prednese dokáže frázovať text a vystihnúť vzťah medzi umeleckými prostriedkami a zmyslom literárneho textu, ✓ vie teoreticky odôvodniť svoj spôsob hlasného čítania a recitácie, ✓ vie v dramatinom čítaní vyjadriť charakter alebo momentálny stav postavy. 	<p>Literárne ukážky</p> <p>lyrické</p> <p>epické</p> <p>dramatické</p>
<p>II. Pamäťové, klasifikačné a aplikačné kompetencie Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie reprodukovať definíciu štandardizovaných pojmov a vysvetliť ju, ✓ vie porovnať príbuzné štandardizované pojmy (napr. poviedka/novela/román; metafora/metonymia; symbol/trópy), ✓ chápe zásady klasifikácie pojmov a vie zaradiť štandardizované pojmy (literárne javy) do tried na základe určených spoločných, resp. rozdielnych vlastností, 	<p>Literárne obdobia a smery</p> <p>staroveká literatúra</p> <p>stredoveká literatúra</p> <p>renesančná literatúra (humanizmus)</p> <p>baroková literatúra</p> <p>osvietenstvo (klasicizmus)</p> <p>romantizmus</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ svoj návrh dokáže vysvetliť a obhájiť, ✓ vie vyhľadať štylistické prostriedky v známej aj neznámej básni a vysvetliť ich rytmotvornú a významovú funkciu v danom texte, ✓ vie určiť prostriedky rytmickej organizácie verša (napr. slabičnosť, rýmy), ✓ rozpozna vlastnosti voľného verša v akejkoľvek relevantnej básni a vie na jej príklade demonštrovať rozdiely medzi voľným a metricky viazaným veršom, ✓ vie odlíšiť príbuzné literárne javy (napr. viazaná/neviazaná reč; dejová/významová rovina) a vysvetliť rozdiely medzi nimi pri aplikácii na konkrétne dielo, ✓ chápe hĺbkové členenie umeleckého diela a v akomkoľvek prečítanom diele s jednoznačným autorským posolstvom dokáže sám identifikovať významovú rovinu, vysvetliť jej prepojenie s dejovou rovinou a autorskou koncepciou postáv, ✓ vie vyhľadať štylistické prostriedky v známom aj neznámom prozaickom a dramatickom texte a vysvetliť ich významovú funkciu v diele, ✓ vie v známom aj neznámom epickom a dramatickom diele identifikovať všetky časti klasickej vnútornej kompozície, ✓ vie v známom aj neznámom epickom a dramatickom diele určiť chronologický, retrospektívny a reťazový kompozičný postup, ✓ vie určiť časti vonkajšej kompozície známeho aj neznámeho epického a dramatického diela, 	<p>realizmus, naturalizmus</p> <p>symbolizmus</p> <p>impresionizmus</p> <p>medzivojnová literatúra</p> <p>avantgarda</p> <p>existencializmus</p> <p>expresionizmus</p> <p>surrealizmus</p> <p>povojnová literatúra</p> <p>postmoderna</p> <p>neoavantgarda</p> <p>Literárne druhy</p> <p>epika</p> <p>lyrika</p> <p>dráma</p> <p>Literárne žánre a básnické formy</p> <p>duchovná lyrika</p> <p>čistá (abstraktná lyrika)</p> <p>reflexívna lyrika</p> <p>ľúbostná lyrika</p> <p>spoločenská lyrika</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie identifikovať charakteristické znaky literárneho diela a určiť jeho žáner, ✓ rozumie podstate literárnych druhov a vie určiť literárnodruhovú príslušnosť známeho aj neznámeho diela, ✓ vie z hľadiska obsahu rozlíšiť známe aj neznáme lyrické básne, vrátane čistej lyriky, ✓ dokáže odlíšiť pásmo rozprávača a pásmo postáv a sémanticky, gramaticky a pravopisne ich vymedziť, ✓ chápe funkciu rozprávača, dokáže určiť typ rozprávača v známom aj neznámom diele, ✓ chápe funkciu postavy, dokáže určiť typ postavy v epickom a dramatickom diele, ✓ vie aplikovať príbuzné literárnoumelecké javy na výtvarné, hudobné a architektonické diela a vysvetliť ich estetickú funkciu (rytmus, kompozícia, kontrast, idealizácia, symbol, alegória), ✓ vie charakterizovať a chronologicky usporiadať literárnohistorické obdobia a smery, do ich rámca zaradiť vybraných autorov na základe relevantných znakov diel, ✓ chápe estetický zmysel umenia a umeleckej literatúry, rozumie estetickú poznávaciu funkciu umeleckého diela a vie tieto pojmy uplatniť pri interpretácii akéhokoľvek primeraného literárneho diela. 	<p>prírodná lyrika</p> <p>pieseň sonet hymna óda elégia epigram epos anekdota aforizmus</p> <p>automatický text pásmo</p> <p>sociálny/spoločenský román psychologický román rodinný román sci-fi a fantastická próza</p> <p>komédia tragédia</p>
---	--

	<p>čínohra</p> <p>absurdná dráma</p>
<p>III. Analytické a interpretačné kompetencie</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže uskutočniť štylistickú a kompozičnú analýzu textu a na jej základe zaradiť známe aj neznáme dielo do príslušného literárneho druhu, ✓ dokáže uskutočniť štylistickú, tematickú a kompozičnú analýzu textu a na jej základe odlíšiť programový (intencionálny) lyrický text od pocitového (impresívneho), ✓ dokáže odlíšiť dejový a významový plán literárneho diela, ✓ dokáže vyhľadať umelecké jazykové prostriedky a vysvetliť ich uplatnenie v známom aj neznámom diele, ✓ chápe formy humoru a vie určiť výrazové (jazykové a situačné) prostriedky, ktoré navodzujú humorný charakter diela, ✓ dokáže vystihnúť vnútornú spojitosť prvkov v kompozícii známeho aj neznámeho literárneho diela a svoj názor vie v relatívne ucelenej podobe verbálne prezentovať v diskusii, ✓ vie vysvetliť autorovu koncepciu postáv v zmysle celkového zamerania diela a dokáže ako argumenty uviesť poznatky z jeho analýzy, ✓ dokáže identifikovať druh rozprávača v známom aj neznámom epickom diele a vysvetliť jeho využitie vo vzťahu k dejovému a významovému 	<p>Štruktúra literárneho diela</p> <p>príbeh</p> <p>autorská štylizácia reality</p> <p>Kompozícia literárneho diela</p> <p>chronologický (kronikársky) postup</p> <p>reťazový (naväzujúci) postup</p> <p>retrospektívny (spätný) postup</p> <p>Vnútorná kompozícia literárneho diela</p> <p>úvod</p> <p>zápleтка</p> <p>vyvrcholenie</p> <p>obrat</p> <p>rozuzlenie</p> <p>pointa</p> <p>motív</p> <p>Vonkajšia kompozícia literárneho diela</p> <p>nadpis</p>

<p>plánu diela a dokáže pri tom uplatniť výsledky štylistickej analýzy textu,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pri lyrickej poézii chápe významovú otvorenosť básnickej výpovede a na jej základe identifikuje štylistické, kompozičné a rytmotvorné prostriedky, ktoré spoluvytvárajú autorský odkaz básne, ✓ vie prezentovať svoj osobný výklad akejkoľvek lyrickej básne, ✓ svoj hodnotový systém dokáže konfrontovať s hodnotami a významami obsiahnutými v texte a zaujať k nim kritické alebo sebakritické stanovisko, ✓ vie primerane reagovať na otázky a kritické poznámky z triedy, vyhodnotiť ich a uvažovať o nich z hľadiska diela a aj z hľadiska vlastných čitateľských postojov, ✓ dokáže pochopiť dielo na základe všestrannej analýzy (kompozičnej, štylistickej, obsahovej, druhovej a žánrovej), identifikovať rovinu deja a rovinu významu a ich vzájomnú spojitosť, ✓ svoj hodnotový systém dokáže konfrontovať s hodnotami a významami obsiahnutými v texte a zaujať k nim kritické alebo sebakritické stanovisko, ✓ vie primerane reagovať na otázky a kritické poznámky z triedy, vyhodnotiť ich a uvažovať o nich z hľadiska diela a aj z hľadiska vlastných čitateľských postojov, ✓ v postmodernej literatúre vie vysvetliť princíp neurčitosti v rozprávaní a identifikuje výrazové prostriedky, na ktorých je táto neurčitosť vybudovaná, 	<p>odsek</p> <p>kapitola diel</p> <p>strofa</p> <p>spev</p> <p>verš</p> <p>výstup</p> <p>dejstvo</p> <p>autorské poznámky</p> <p>mikrokompozícia</p> <p>pásmo rozprávača</p> <p>rozprávač priamy, vševediaci rozprávač</p> <p>pásmo postáv</p> <p>replika</p> <p>monológ</p> <p>vnútorný monológ</p> <p>dialóg</p> <p>hlbkové členenie textu</p> <p>dejový plán</p> <p>významový plán diela</p> <p>prúd vedomia</p> <p>Literárna postava</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ v texte identifikuje segmenty, ktoré spolu síce obsahovo súvisia, ale v štruktúre textu sú umiestnené bez časovej a logickej súvislosti, ✓ je schopný objaviť kompozičný princíp aj v netypicky organizovanom neznámom diele a aspoň čiastočne vysvetliť jeho estetickú účinnosť, ✓ pri vertikálnej analýze dokáže odlíšiť diela so skrytým významovým plánom od diel, v ktorých absentuje alebo je potlačená dejová rovina, ✓ rozumie koncepcii non-realistických, bizarných a nadprirodzených postáv či netradičných rozprávačov a v akomkoľvek diele dokáže vystihnúť ich zmysel v celkovom zameraní diela, ✓ vie vysvetliť autorovu myšlienkovú a estetickú koncepciu diela a pri jej výklade zohľadňuje výsledky stylistickej analýzy, ✓ vie porovnať a posúdiť koncepciu postáv ľudovej rozprávky, mýtu, starovekého eposu a stredovekej literatúry s postavami fantastickej literatúry, ✓ dokáže v texte divadelnej hry určiť komunikačné formy, ✓ v akomkoľvek dramatickom diele je schopný vysvetliť stvárnenie postavy z hľadiska autorovej koncepcie a významového zamerania diela, ✓ stylisticko-lexikálnou analýzou dokáže určiť prvky, ktoré sú v prehovoroch postáv nositeľom myšlienkového posolstva a estetickej pôsobivosti diela, ✓ svoj názor na text/inscenáciu diela dokáže primerane prezentovať v triede, ✓ vie zhodnotiť režijnú koncepciu inscenácie a prácu hercov, svoj názor 	<p>idealizovaný typ postavy charakterový typ postavy sociálny typ postavy</p> <p>Štylizácia textu</p> <p>alegória/inotaj anafora asociácia humor jazykový humor situačný humor hyperbola irónia metafora metonymia nonsens protiklad (kontrast) satira symbol zvukomaľba</p> <p>Metrika Rytmus</p>
---	--

<p>verejne prezentovať v triede a v diskusii je schopný uviesť relevantné prvky z textu hry alebo z inscenácie ako argumenty,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hodnoty a významy obsiahnuté v diele posúdiť v sociálno-kultúrnom a literárnohistorickom kontexte doby, v ktorej dielo vzniklo, ako aj s ohľadom na premeny tohto kontextu uskutočnené počas „života“ diela až po žiakovu súčasnosť, ✓ vie svoje poznatky prezentovať v triede, podoprieť svoj názor argumentmi a obhájiť ho v diskusii, ✓ na základe vlastnej čitateľskej skúsenosti a interpretácie diela dokáže zhodnotiť jeho prínos pre svoj osobný rozvoj, ✓ pri interpretácii si uvedomuje fikčný charakter diela a vie vyjadriť odlišnosť medzi mimoliterárnou aktuálnou skutočnosťou a literárnou fikciou. 	<p>rytmicky viazaná reč (poézia, dráma) rytmicky neviazaná reč (próza, dráma)</p> <p>Verš</p> <p>veršový systém časomerný veršový systém (<i>időmértékes</i>) slabičný (sylobický) veršový systém (prízvučná prozódia, <i>hangsúlyos</i>) sylabotnický (prízvučný) veršový systém (<i>nyugat-európai</i>) prízvučná a neprízvučná slabika voľný verš stopa trochej daktyl jamb anapest spondej rytmicko-syntaktický paralelizmus refrén</p>
<p>IV. Tvorivé kompetencie</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže prerozprávať príbeh epického alebo dramatického diela, vrátane postmoderne konštruovaného diela, ✓ dokáže pretransformovať text epického básnického alebo dramatického diela do prózy, 	<p>Všeobecné pojmy</p> <p>aktuálna skutočnosť – literárna fikcia herec režisér inscenácia</p>

✓ dokáže zdramatizovať kratší prozaický alebo epický básnický text, vhodne využiť monológ a dialóg, sformulovať autorské poznámky,✓ vie využiť vhodné jazykové prostriedky na dosiahnutie dramatického napätia a estetického dojmu,✓ vie vytvoriť jednoduchý básnický, prozaický a dramatický text, pričom uplatňuje svoje literárnoteoretické vedomosti,✓ dokáže vytvoriť krátky dialóg so znakmi absurdnosti – gagmi, slovnými hračkami, nonsensovou štylizáciou a alogickými väzbami v syntaxi a vonkajšej kompozícii,✓ vie vytvoriť kratšiu fantastickú poviedku alebo sci-fi poviedku,✓ vie samostatne napísať interpretáciu (obsahujúcu opis, analýzu, syntézu elementov, prípadne hodnotenie) literárneho diela,✓ pri tvorbe odborného textu sa opiera o primerané literárnovedné zdroje.	

OBSAHOVÝ ŠTANDARD

Literatúra

Poznámka:

Tučné písmo – pojmy už boli zavedené v základnej škole.

Normálne písmo – pojmy zavádzané v strednej škole.

Všeobecné pojmy	
Aktuálna skutočnosť – literárna fikcia	
Autor/spisovateľ/básnik	
Čitateľ/divák/poslucháč	
Herec	
Režisér	
Časopis/noviny	
Kniha (elektronická kniha)	
Knižnica (elektronická knižnica/databáza)	
Rozhlas	
Televízia	
Film	
Divadlo	
Inscenácia	
Text	
Ilustrácia	
Podsystemy literatúry	
	literatúra pre deti a mládež
	odborná (náučná) literatúra
	populárno-vedecká literatúra
	umelecká literatúra
	dobrodružná literatúra
	literatúra faktu
	vedecko-fantastická literatúra
Literárne formy	
	poézia
	próza
	divadelná hra

Literárne obdobia a smery	
Staroveká literatúra	
Stredoveká literatúra	
Renesančná literatúra (humanizmus)	
Baroková literatúra	
Osvietenstvo (klasicizmus)	
Romantizmus	
Realizmus, naturalizmus	
Literárna moderna	symbolizmus
	impresionizmus
Medzivojnová literatúra	avantgarda
	expresionizmus
	surrealizmus (nadrealizmus)
Povojnová literatúra	existencializmus
	postmoderna
	neoavantgarda

Literárne druhy	
Epika	
Lyrika	duchovná lyrika
	čistá (abstraktná) lyrika
	ľúbostná lyrika
	spoločenská lyrika
	reflexívna (úvahová) lyrika
	prírodná lyrika
Dráma	

Literárne žánre a básnické formy		
Lyrická poézia	pieseň	
	ľudová pieseň	
	sonet	
	hymna	
	óda	
	elégia	
	epigram	
Epická poézia	bájka	
	balada (ľudová, autorská)	
	epos	
Epická próza	rozprávka	ľudová rozprávka
		autorská rozprávka
		fantastická rozprávka
		zvieracia rozprávka
		realistická rozprávka
	povešť	ľudová povesť
		autorská povesť
	anekdota	
	aforizmus	
	legenda	
	poviedka	
	novela	
	román	rozprávkový román
		detektívny román
		dobrodružný román
		biografický román
		historický román
		dievčenský román
		román vo forme denníka
		sociálny/spoločenský román
		psychologický román
	rodinný román	
	Dramatická literatúra	komédia
tragédia		
činohra		
absurdná dráma		
Automatický text		
Pásmo		
Komiks		

Štruktúra literárneho diela	
Dej (dejová línia)	
Príbeh	
Autorská štylizácia reality	
Kompozícia literárneho diela	
chronologický (kronikársky) postup	
reťazový (nadväzujúci) postup	
retrospektívny (spätný) postup	
vnútorná kompozícia literárneho diela	
	úvod
	zápletka
	vyvrcholenie
	obrat
	rozuzlenie
pointa	
motív	
hlavná myšlienka – téma	
vonkajšia kompozícia literárneho diela	
	nadpis
	odsek
	kapitola
	diel
	strofa
	spev
	verš
	výstup
	dejstvo
	autorské poznámky
mikrokompozícia	
	pásmo rozprávača
	rozprávač
	priamy, vševediaci rozprávač
	pásmo postáv
	replika
	monológ
	vnútorný monológ
	dialóg
hlbkové členenie textu	
	dejový plán
	významový plán diela
Prúd vedomia	
Literárna postava	
	hlavná literárna postava
	vedľajšia literárna postava
	idealizovaný typ postavy
	charakterový typ postavy
	sociálny typ postavy

Štylizácia textu	
Alegória/inotaj	
Anafora	
Asociácia	
Básnické prirovnanie	
Básnická otázka	
Epiteton	
Humor	
	jazykový
	situačný
Hyperbola	
Irónia	
Metafora	
Metonymia	
Nonsens	
Personifikácia/zosobnenie	
Protiklad (kontrast)	
Satira	
Symbol	
Zvukomalba	

Metrika	
Rým	
	združený
	striedavý
	obkročný
	prerývaný
Rytmus	
Rytmicky viazaná reč (poézia, dráma)	
Rytmicky neviazaná reč (próza, dráma)	
Verš	
Veršový systém	
	časomerný veršový systém (<i>időmértékes</i>)
	slabičný (sylobický) veršový systém (prízvučná prozódia, hangsúlyos)
	sylabo-tonický (prízvučný) veršový systém (<i>nyugat-európai</i>)
	prízvučná a neprízvučná slabika
	štvorveršie
	Balassiho strofa
	voľný verš
Stopa	
	trochej
	daktyl
	jamb
	anapest
	spondej
Rytmicko-syntaktický paralelizmus	
Refrén	

Povinná literatúra

Maďarská literatúra

Lyrika

Ady, E.: *Góg és Magóg fia vagyok én...*; *Elbocsátó, szép üzenet; Párisban járt az Ősz*

Arany, J.: *Epilógus*

Babits, M.: *A lírikus epilógja*

Balassi, B.: *Egy katonaének*

Csokonai Vitéz, M.: *A reményhez*

József, A.: *Óda*

Juhász, G.: *Szerelem?*

Kölcsey, F.: *Himnusz*

Nagy, L.: *Ki viszi át a szerelmet?*

Ómagyar Mária-siralom

Petőfi, S.: *Az alföld, Föltámadott a tenger*

Pilinszky, J.: *Négysoros*

Radnóti, M.: *Töredék*

Tóth, Á.: *Meddő órán*

Tözsér, Á.: *Férfikor, Fejezetek egy kisebbségtörténelemből*

Vörösmarty, M.: *Szózat*

Epika

Grendel, L.: *Nálunk, New Hontban*

Jókai, M.: *Az arany ember*

Kosztolányi, D.: *Édes Anna*

Krúdy, Gy.: *A hídon*

Mikszáth, K.: *Különös házasság*

Móricz, Zs.: *Úri muri*

Dráma

Katona, J.: *Bánk bán*

Madách, I.: *Az ember tragédiája*

Örkény, I.: *Tóték*

Svetová literatúra

Mann, T.: *Mario és a varázsló*

Molière: *Tartuffe*

Salinger, J. D.: *Zabhegyező*

Shakespeare, W.: *Hamlet*

Sofokles: *Antigoné*

Odporúčané literárne čítanie

A tihanyi apátság alapítólevele

Ady, E.: *Héja-nász az avaron; A Sion-hegy alatt; Dózsa György unokája; Ember az embertelenségben*

Anonymus: *Gesta Hungarorum (István király Intelmei)*

Arany, J. – epika: *Toldi trilógia*, balladák: *Szondi két apródja, Zách Klára, Híd-avatás*, líra: *Ősszel, Letésem a lantot*

Assisi Szent Ferenc: *Naphimnusz*

Babits, M.: *Esti kérdés, Húsvét előtt, Jónás imája*

Balassi, B.: *Az ő szerelmének örök és maradandó voltáról, Júliát hasonlítja a szerelemhez, Az maga elméjének gyors voltáról az szerelem miatt*

Balzac, H.: *Goriot apó*

Batsányi, J.: *A franciaországi változásokra*

Baudelaire, Ch.: *Az albatrosz*

Beckett, S.: *Godot-ra várva*

Berzsenyi, D.: *A magyarokhoz I., A magyarokhoz II., A közelítő tél*

Bessenyei, Gy.: *Magyarság*

Biblia (22. zsoltár, Énekek Éneke)

Boccaccio, G.: *Dekameron*

Brecht, B.: *Kurácsi mama és gyermekei*

Bulgakov, M.: *A Mester és Margarita*

Byron, G. G.: *Childe Harold hajója*

Catullus: *Gyűlölők és szeretek*

Cervantes, M.: *Don Quijote*

Csehov, A. P.: *A csinovnyik halála*

- Cselényi, L.: *A történelem kerekeiben*
- Csokonai Vitéz, M.: *A tihanyi ekhóhoz, Az Estve, Szegény Zsuzsi a táborozáskor, Dorottya*
- Csoóri, S.: *Aranyvasárnap*
- Dante, A.: *Isteni színjáték*
- Déry, T.: *Szerelem, Felelet*
- Dobos, L.: *Egy szál ingben, Hólepedő*
- Dobos, L.: *Földönfutók*
- Dosztojevszkij, F. M.: *Bűn és bűnhődés*
- Duba, Gy.: *Ívnek a csukák, Vajúdó parasztvilág*
- Dürrenmatt, F.: *Az öreg hölgy látogatása*
- Esterházy, P.: *Harmonia caelestis*
- Flaubert, G.: *Bovaryné*
- Gál, S.: *Távolodók*
- Goethe, J. W.: *Faust*
- Gogol, Ny. V.: *A köpönyeg, A revizor, Az orr*
- Grendel, L.: *Szakítások, Vezéráldozat, Einstein harangjai, Mátyás király New Hontban*
- Győry, D.: *Kisebbségi génius, Újarcú magyarok*
- Halotti Beszéd és Könyörgés*
- Hemingway, E.: *Az öreg halász és a tenger*
- Hrabal, B.: *Sörgyári capriccio*
- Hugo, V.: *A nyomorultak, A párizsi Notre Dame*
- Illyés, Gy.: *Egy mondat a zsarnokságról, A reformáció genfi emlékműve előtt, Puszták népe*
- Jókai, M.: *Egy magyar nábob, Kárpáthy Zoltán*
- Jókai-kódex*
- József, A.: *Külvárosi éj, Medáliák, Eszmélet, Hazám, A Dunánál, Kései sirató; Íme, hát megleltem hazámat...*
- Juhász, Gy.: *Tiszai csönd, Tápai lagzi, Himnusz az emberhez*
- Kafka, F.: *Átváltozás*
- Kálmán, M.: *A jó palócok, A tót atyafiak (Az a fekete folt, Tímár Zsófi özvegysége), A Noszty fiú esete Tóth Marival*
- Karinthy, F.: *Így írtok ti*
- Keats, J.: *Óda a görög vázához*
- Kertész, I.: *Sorstalanság*

- Kosztolányi, D. – líra: *Mint aki a sínek közé esett...*; *Boldog, szomorú dal*; *Halotti beszéd, Hajnali részegség*; *Szeptemberi áhítat*; epika: *Appendicitis, Esti Kornél*
- Kölcsey, F.: *Vanitatum vanitas, Csolnakon*
- Krúdy, Gy.: *Szindbád*
- Márai, S.: *Egy polgár vallomásai*
- Márai, S.: *Halotti beszéd*
- Márquez, G. G.: *Száz év magány*
- Maupassant, G.: *Gömböc*
- Mészöly, M.: *Jelentés öt egerről*
- Mikes, K.: *Törökországi levelek*
- Móricz, Zs.: *Barbárok, Szegény emberek, Rokonok*
- Nemes Nagy, Á.: *Éjszakai tölgyfa*
- Németh, L.: *Iszony*
- Orbán, O.: *Nemzeti dal*
- Ottlik, G.: *Iskola a határon*
- Örkény, I.: *Gondolatok a pincében, In memoriam dr. K. H. G., Életben maradni, Fasírt*
- Parti Nagy, L.: *Löncsölő kislány*
- Petőfi, S.: *A puszta télen; Sors, nyiss nekem tért; A négyökrös szekér*
- Petőfi, S.: *Az apostol*
- Pilinszky, J.: *Apokrif, Egy KZ-lágerfalára*
- Pound, E.: *Cantók*
- Puskin, A. S.: *Anyegin – Tatjana levele Anyeginhez*
- Radnóti, M.: *Járkálj csak, halálra ítélt!, Kortárs útlevelére, Erőltetett menet, Tétova óda, Mint észrevétlenül, Nem bírta hát*
- Rimbaud, A.: *A magánhangzók szonettje*
- Shakespeare, W.: *Rómeó és Júlia, LXXV. szonett*
- Stendhal: *Vörös és fekete*
- Szent Augustin: *Vallomások*
- Tandori, D.: *A szonett*
- Tolsztoj, L. Ny.: *Anna Karenina*
- Tóth, Á.: *Körúti hajnal, Esti sugárkoszorú, Elégia egy rekettyebokorhoz*
- Tözsér, Á.: *A kódváltás pragmatikája, Sebastianus*
- Trisztán és Izolda*

Varró, D.: *Email*

Vergilius: *Aeneis*, eclogák

Verlaine, P.: *Őszi chanson*

Villon, F.: balladák, *Nagy Testamentum (Ballada a Vastag Margot-ról)*

Vogelweide, W.: *Hársfaágak csendes árnyán...*

Voltaire: *Candide*

Vörösmarty, M.: *Ábránd, Gondolatok a könyvtárban, Előszó, A vén cigány, Csongor és Tünde*

Weöres, S.: *A galagonya, Tíz lépcső, Psyché*

Zola, È.: *Nana*

Zrínyi, M.: *Szigeti veszedelem*

Zs. Nagy, L.: *Csehszlovákiai magyar költő fohásza az Úrhoz*